

Komposition af billeder

- Nogle kompositionsformer bygger på at skabe og fastholde en særlig form for orden, balance og klarhed i både fysisk og overført psykologisk betydning
- Andre kompositionsformer forrykker den traditionelle opfattelse af hvad orden, balance og klarhed er

Symmetri-komposition

- Elementer, der ligner hinanden, er placeret ensartet på hver side af billedfladens midterakse
- Symmetri giver en fornemmelse af statisk ro, af stilstand
- Skaber en harmonisk, afbalanceret følelsesmæssig stemning

The Coronation of Mary” 1454
Enguerrand Quarton (1410 – 1461)

Midter-komposition

- Billedets vigtigste elementer er placeret omkring billedets lodrette midterlinje
- Der er ofte ”tomrum” omkring, for ikke at flytte opmærksomheden
- Skaber en afbalanceret, harmonisk stemning og en rolig stemning

“Forladt, dog ej af venner I nøden” 1888
Frantz Henningsen (1850 – 1908)

Venstre-komposition

- Et billede kan "veje" mest i venstre side "uden at vælte".
- De største, de "tungeste" billedelementer placeres i venstre side
- Vores læseretning er fra venstre mod højre – derfor ser du først billedelementer i venstre side
- Denne billedkomposition kan virke harmonisk og rolig

Højre-komposition

- De vigtigste billedelementer befinder sig i højre side af billedet
- Det kan give den virkning, at billedet vælter, give en fornemmelse af ubalance
- Det kan skabe bevægelse i billedet og give uro eller disharmoni

"Fire dansere" 1899
Edgar Hilaire Degas (1834 – 1917)

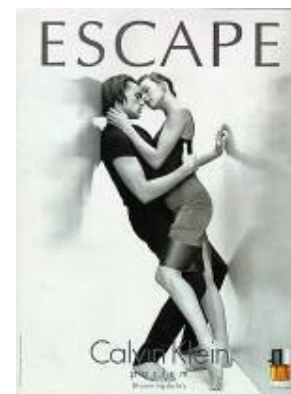
"Musiktimen" 1662-65
Jan Vermeer van Delft (1632 – 1675)

Diagonal-komposition

- Billedelementer er placeret "på skrå" eller er der mange synlige eller "usynlige" skrå linjer
- Det giver en dynamisk, en energisk, en handlekraftig, måske en urolig virkning
- Der fornemmes bevægelse i billedet
- Du læser billedet fra øverste venstre hjørne til nederste højre – ofte findes noget væsentligt for enden af læseretningen – i reklamer er det tit logoet

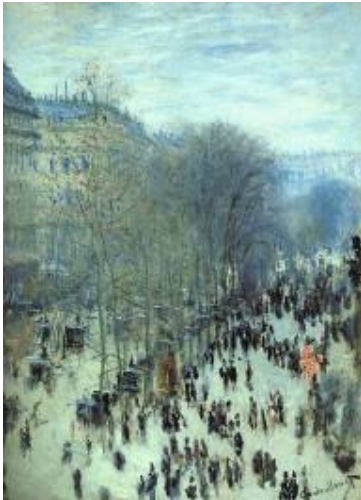
"En gammel mand og hans barnebarn" 1480
Domenico Chirlandaio

KOMPOSITION AF BILLEDER

Synsvinkel – hvor er billedmageren/du i forhold til motivet

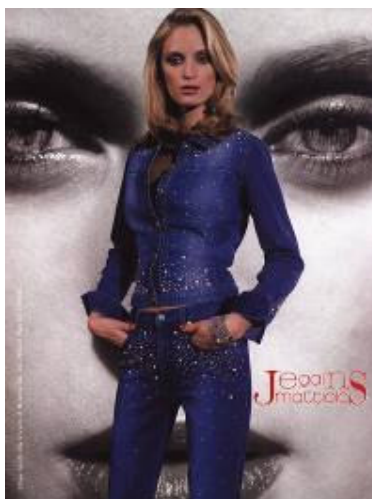
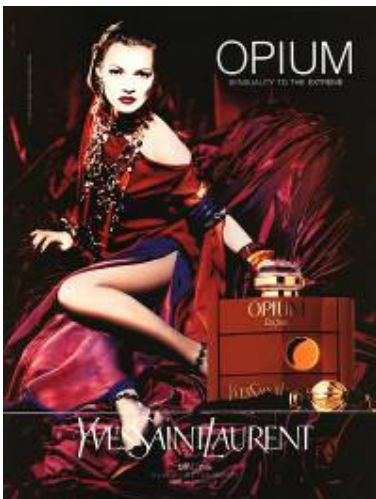
- **Fuldtotalbillede** – Panorama billedet - "hele" landskabet eller hele rummet er synligt, oversigtsbillede
- **Totalbillede** - "rummet" fylder mest, men vi ser personer og objekter meget tydeligt
- **Halvtotalbillede** - personer eller objekter fylder mest i billedet, og de ses i hel figur
- **Halvnærbillede**: Personer eller objekt fylder billedfladen, men ikke i hel figur.
- **Nærbillede** - personers ansigt eller objekt fylder det meste af billedfladen
- **Supernærbillede**: En billeddetalje ses gennem et kameras zoomlinse!! eller gennem en lup!! – du har fx stukket hovedet helt ind på en persons mund!

Claude Monet,
Boulevard des Capucines

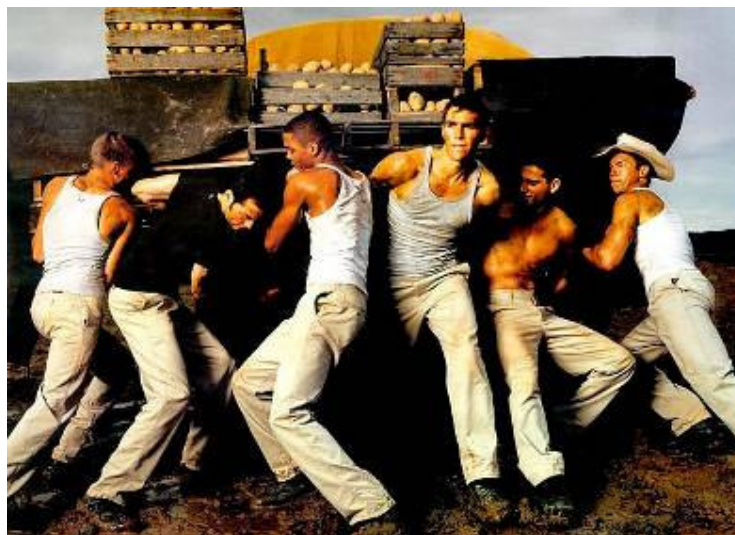
Julius Exner
Blindebuk 1866

Marianne Henriksen 2005

Billedets beskæring

- Ved at skære noget helt eller delvist væk kommer man tættere på enkelte billedelementer
- Nogle gange ved vi ikke, hvad der er skåret væk
- Andre gange kan vi se beskårede genstande eller personer
- Et panoramabillede er det netop "det store udsyn", vi får et overblik, ikke nødvendigvis små detaljer
- Lige modsat er det, hvis billedet er beskåret kraftigt så styres vores blik og opmærksomhed hen på noget bestemt

Synsvinkel – nogle gange har den fysiske synsvinkel en betydning på et psykologisk plan!!

- Frøperspektiv
 - vi vender blikket opad mod motivet
 - vi ser op til noget el. nogen - vi værdsætter den el. det
- Normal perspektiv
 - man er i øjenhøjde - vi står ansigt til ansigt
 - man er ligeværdig med den el. det - vi har hverken højere el. lavere status!
- Fugleperspektiv
 - vi vender blikket nedad - vi ser ned på motivet
 - kan betyde, at det ikke har samme status som os
 - omvendt kan vi se det hele, vi er ovenpå! Produktet er ovenpå!!

Bevægelse – i et stillbillede, det hele står jo stille!!!! Men til tider får man fornemmelsen af, at det ikke helt er tilfældet!!

- Statisk bevægelse
 - her fornemmer du ingen bevægelse
 - skal formidle en harmonisk tilstand, en rolig oplevelse
- Dynamisk bevægelse
 - her fornemmes bevægelse
 - billedet er handlingsmættet - der er aktivitet på billedet
- Rytmask bevægelse
 - tekst- el. billedelementer gentages hen over siden
 - opmærksomheden henledes på det der gentages, det fremmer forståelsen
 - psykologisk hukommelsesforstærker, du lagrer informationen i din langtidshukommelse i stedet for i din korttidshukommelse!!!

Rum

- Billedets rum er ”fladt”
 - det er to-dimensionelt
 - dimensioner er højden og bredden
- Billedrummet er dybt
 - det er tredimensionelt
 - det er som om at vi kan gå ind i billedfladen
 - billedskaberen bruger rumskabende virkemidler
 - Forgrund – de billedelementer der er nærmest beskueren – forrest i billedfladen
 - Baggrunden – billedelementerne der er bagerst, dybest i billedet
 - Mellemgrunden – billedelementer der befinder sig mellem for- og baggrund
- Farverne kan også skabe rum
 - Kolde farver (blålige og grønlige) giver en fjernhedsfølelse – de opleves som at være længere væk!
 - Varme farver (rødlige og gullige) opfattes som nærværende
 - Uskarpe, slørede og dæmpede farver skaber dybdevirkning
 - Skarpe og klare farver opfattes som at de er tæt på
 - Lyse og mørke farver i samme billede – de lyse synes at være tættere på os
- Forsvindingspunkt – synlige el. usynlige skærer hinanden i et bestemt punkt i billedet – i og omkring dette punkt findes vigtige billedelementer – det giver dybdevirkning i billedet – også kaldet centralperspektiv

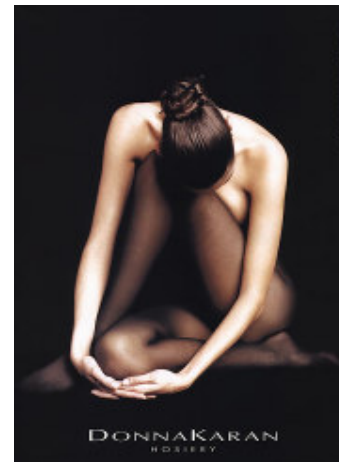
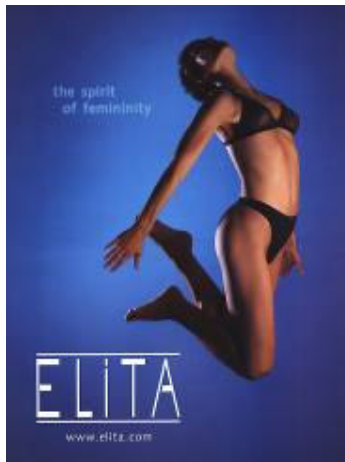

Kropssprog – det er hele kroppen der taler, selv om det er et stilbillede, sender den dig nogle helt klare signaler!

- **Lukket kropssprog**
 - sammenfalden krop
 - samlede el. krydsede arme og ben
 - lukkede øjne, ryggen til beskueren

- **Åbent kropssprog**
 - man er parat til at modtage dig med åbne arme
 - humøret er i orden

- **Ansigtet – øjnene er sjælens spejl!!**
 - studer nøje de signaler ansigtet sender
 - hvor er blikket rettet hen – mod dig, andre, himlen, jorden el. ud til siden
 - er blikket skjult - er øjnene lukket – hvad med munden

FARVER

Spektralfarver

- Rene, mattede og påtrængende - tydelige kontraster
- Rene grundfarver el. en blanding af to grundfarver

Brækkede farver

- Spektralfarver iblandet hvidt el. sort
- Eller en blanding af tre grundfarver
- Disse farver har svækket styrke og virker støvede

Komplementærfarver

- Farver der ligger overfor hinanden i farvecirklen
- En grundfarves komplementærfarve findes ved at blande lige dele af de to andre
- Rød får grøn. - Blå får orange - Gul får violet
- Pas på!! er grundfarverne ikke helt rene, bliver farven grumset

Farvecirklen

Lysstyrke

- Farverne har forskellig lysstyrke
- Rød og grøn er lige stærke
- Gul virker stærkere end violet
- Den stærkeste farve vil virke dominerende
- For at give ligevægt skal en farves fladeudstrækning og lysstyrke passes sammen
 - 2/3 blå opvejer 1/3 orange
 - 3/4 violet afbalancerer 1/4 gul

FARVER KAN BRUGES TIL AT SIGNALERE EN STEMNING!

Husk – det afhænger af sammenhængen, hvilken betydning farven har!

Det er din vurdering – husk argumenterne! Brug billedet og den historie, det fortæller.

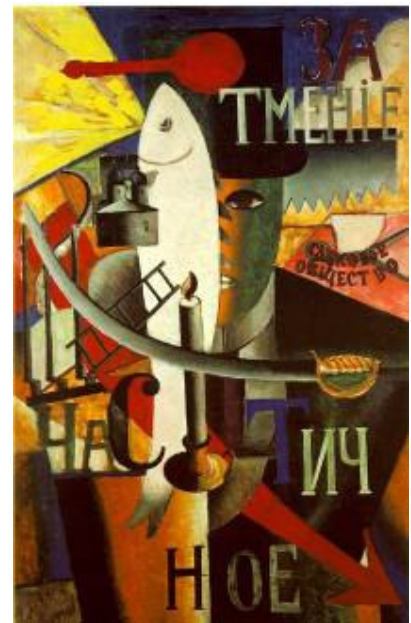
Farve	Betydning
REN GUL	<ul style="list-style-type: none"> ➤ skiftes med hvidt til at symbolisere lys ➤ åndelig kraft ➤ visdom ➤ kejser og buddistfarve Kontrast til violet Man siger også, at det er falskhedens farve! Solens farve I kristendommen – det evige lys – Guds herlighed og magt
BRÆKKET GUL	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uren og syg ➤ svigefuld ➤ fare og foragt
GRØN	<ul style="list-style-type: none"> ➤ beroligende ➤ positiv og håbefuldhed ➤ frugtbarhedssymbol ➤ galdesyre Kontrast til rød Rød/grøn tæt i striber = grå Man siger, at grøn er håbets farve – og håbet er lysegrønt Man siger også, at være grøn af misundelse
BLÅ = INDIGO	<ul style="list-style-type: none"> ➤ højstatusfarve ➤ fuldkommenhed ➤ himmelsk og overjordisk ➤ forstand og intellekt ➤ sjælens farve ➤ royal farve Tillægges ofte kølige, forstandsorienterede mennesker Blåt blod – Blå bog – - Blåt stempel Blå mandag (indigofarvning tager tre dage, da det skal iltes, - man farver fredag – ilter lør, søn, man – altså er mandag) Farven siges at virke fremmende for troskab
VIOLET/ LILLA/ PINK	<ul style="list-style-type: none"> ➤ fromhed ➤ overtro ➤ sorg ➤ ulykke og katastrofe Blanding af blå og rød Psykologiske forsøg har vist at farven kan fremme nervøsitet og depression At svæve på en lyserød sky

KOMPOSITION AF BILLEDER

RØD	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dominerende og primitiv ➤ krigerisk og magt ➤ blod og mord ➤ revolutionsfarve ➤ romantik og glæde og omsorg ➤ kærlighed og sex ➤ passion og varme ➤ jalousi og had <p>modpol til grøn Første farve hos primitive folk Første farve spædbarnet kan opfatte En meget aktiv farve <i>Tyren ser rødt – man ser rødt</i></p>
ORANGE	<ul style="list-style-type: none"> ➤ faderlige ➤ varme og hygge ➤ erotik ➤ stimulerer appetitten <p>Farven siges at øge hjerterytmen og blodtrykket Man siger, <i>at få en appelsin i turbanen</i></p>
BRUN	<ul style="list-style-type: none"> ➤ tryghed og nærhed ➤ hygge og varme ➤ jordbunden og urokkelig <p>det er også jordens farve Farven virker stabiliserende og styrker ansvarsbevidstheden – den øger mennesket</p>
HVID	<ul style="list-style-type: none"> ➤ højeste lysfarve ➤ fornuft og intellekt ➤ renhed og uskyld (Snehvide) ➤ ærlighed og fredelighed ➤ passiv ➤ død og genfærd ➤ fred og fredsduer <p>Sørgfarve i Kina, hvor man skal afgive al farve til de levende ved dødsfald <i>Bruden var i hvidt – Hvide liljer – Hvide vinger – At hejse det hvide flag</i> dåb – konfirmation – brud – ligklæde</p>
GRÅ	<ul style="list-style-type: none"> ➤ neutralitet og balance ➤ ro og ligevægt ➤ neutral og intetsigende og kedelig <p><i>Grå masse – Grå hverdag – Gråt i gråt</i></p>
SORT	<ul style="list-style-type: none"> ➤ død og helvede ➤ djævel og magi ➤ sorg og melankoli <p>Men også en vis fornemhed i dragter <i>”Den lille sorte” – Black is beautiful – Nattens dronning</i> <i>En sort kat løber over vejen – Sort humor – Gå i sort – Sort samvittighed</i> Farven sluger alt lys</p>

Undersøgelser og andre data:

- Vaskepulver med og uden blå korn.
- Kold virksomhed bliver malet gul - temperaturen stiger!!!
- Mad der er belyst, således at den bliver farveløs. Hvad smager den af?
- Røde pølser bliver grønne!!!!
- De gamle grækere mente, at farverne havde helbredende kræfter og brugte dem i templer mod visse sygdomme!!
- 90'erne – in at være ”grøn” – miljøbevidst
- 60'erne 70'erne – in at være ”rød” – socialist

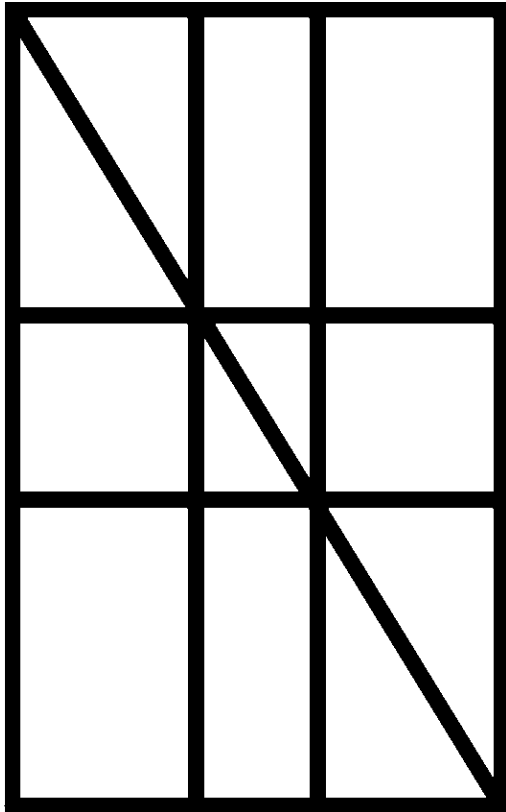

En englænder i Moskva
Kasimir Malevic 1914

Jørgen Sonne, Brudfærd 1856

GYLDNE SNIT

Kompositionsstruktur, der opdeler linjestykker og/eller billedfladen i harmoniske proportioner. Det gyldne snit opstår, når en linje deles således, at det mindste stykke forholder sig til det største stykke, som det største stykke forholder sig til hele linjen. I det gyldne snits forskellige skæringspunkter på billedfladen opstår der visuelle spændingsfelter; øjet drages mod disse områder.

**Balance /
Det gyldne
snit**

Carl-Henning Pedersens billede "Det røde skib" er mere eller mindre komponeret over det gyldne snit. Billedet balancerer, fordi det største element, eventyransigtet, rejser sig i det gyldne snit. Balancen forstærkes af, at kunstneren har valgt det gyldne snits lodrette akse i venstre side.

KOMPOSITION AF BILLEDER

SYMBOLER	
Amor	<ul style="list-style-type: none"> - optræder jævnligt i malerier som bevis på kærlighedens styrke - han er ofte en nøgen, buttet dreng med bue og pil
Anker	<ul style="list-style-type: none"> - tryghed, - er i sikker havn
Duen	<ul style="list-style-type: none"> - er symbol på fredag - fred
Druen	I kristne billeder betyder det Kristi blod
Engel	<ul style="list-style-type: none"> - Budbringer - I biblen er det ånder, der tjener Gud - Fortæller mennesket Guds vilje, og hvad der skal ske - Skytsengel – passe på-engel – en der passer på og hjælper

Granatæble	Symboliserer kyskhed, uberørt
Hagekors	<ul style="list-style-type: none"> - I religioner (hinduisme og budisme)– lykkesymbol - I nazismen – den germanske races kraft og genfødsel
Hestesko	Symbol på lykke og overtro
Hjerte	Kærlighed
Kirkeklokke	<ul style="list-style-type: none"> - Kirken - Kvinde (kjolefacon)
Kirsebær	Symboliserer himlen
Kors	<ul style="list-style-type: none"> - Symbol på den kristne tro - døden og lidelsen - men også tilgivelse og tro
Kranium	Symbol på døden, skal minde om det menneskelige livs flygtighed
Laurbærblade	<ul style="list-style-type: none"> - Triumf og sejr - Litterær og/eller kunstnerisk skikkelse
Liljen	Symbol på renhed, uskyldighed
Lut	<ul style="list-style-type: none"> - Kvindelig kærlighed - Kvindelige former
Rose	<ul style="list-style-type: none"> - Knyttes ofte til Jomfru Maria - Venus' attributter - Rød rose martyr, kærlighed, socialdemokratiet - Hvid rose renhed
Slange	fristeren fra Paradisets Have – den falske slange
Stjerne	Ledestjerne, leder dig vej
Vinblade	Symbol på nadverens vin
Æble	Symbol på syndefaldet og frelsen gennem Jesus